

**Imennädö jächä cöwanomatäye
adetädö jächä mmaja
cade'cwenñe**

Aprendamos a escribir y a leer en nuestro
idioma

**Yeckuana del Alto Orinoco
Comunidad Acanaña**

Isidro Castellano

Libro 1

Borrador
Febrero del 2013

Trabajo realizado en el **Curso de Lingüística Aplicada para Comunidades Vernáculo-hablantes**, auspiciado por SIL International.

Asesoramiento proporcionado por el equipo de producción de literatura en lenguas indígenas.

Las ilustraciones fueron tomadas de “The Art of Reading 2.0” ©, 2001 SIL International y son usadas con el permiso correspondiente.

Título de la obra: Imennädö jácä cowanomatäye adetädö jácä mmaja cade'cwenñe

Idioma: Yeekuana del Estado Amazonas Municipio Alto Orinoco, Río Cunucunuma y Comunidad Acanaña

© 2013 por Isidro Castellano,

Licencia de uso, Creative Commons
(Reconocimiento-NoComercial-SinObraDerivada)

http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/deed.es_ES

Propósito en la lengua materna

Eduuwa edä iña neneeja, äwwäiñe ta'detämö cöwoowanomato'como a'detädöjácä, edä jajeeda jácä medantato a'deu imennajä chäwaadäiñe ecammajätödö, änwanno meecujäato yaawä äntö'tamecöödöcomo woije, dho'nä na yaawä a'deu toni shainñe yaatocajä'ajä yeichacomo aca'quene acäi, dhonä na yaawä yä'mennädö, a'deu wä'dödö woije, ta'detämö.

Edä iyä jajeeda awa'denato u'cajä, töweiyē yei'ajácä äwwäiñe täcammämö acammatäcä, mäjäjatoje että iña na.

Propósito en español

Quiero presentar a este folleto a ustedes que están aprendiendo a leer, aquí encontrarán cada consonante acompañadas de vocales que forma una palabra, cada letra de esta le ayudará a encontrar palabras que no conoces y sabrá que en nuestro idioma hay muchas palabras desconocida que empieza con consonante, cada palabra tiene su cuento y pregunta que usted podrá responder con su propio palabras, también encontrará palabra dividida en sílaba y letra. Por último habrá una frase que esta escrita de la misma letra que aparece en el cuadro de cada lección.

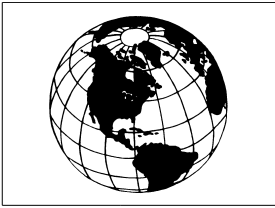
Este es primer borrador de este folleto gracias a ayudar a corregir.

Edä iyä nono täätö edä de'wä caato
tameedädä queene'matödö nono de'wäna chuuta,
jööcomo, maacomo, jatacomo, odoocoja'como,
tadinñamo, nacwancomo, tuna mmaja tameedä
nääneadö Wanaadi cönaamode'näi.

Cönwanno etä caato eda'chäneije yäaje
yeijäcä queda'chätäiye cöweicho'como.

-
1. ¿Ime'cu'täcä edä nono de'wä mene'madö,
ecammacä yaawä odhowano aque yeiyajäcä?
 2. ¿Aquene tödöjai caato cönwanno ye'wä
caatodö, edachädö de'wä yeichö?

N n

nono

nono	n
no - no	no
no	no - no
n	nono

o	n	e
n	ö	a
ä	u	N

nö	na	nu
ne	nä	no
no	ni	nu

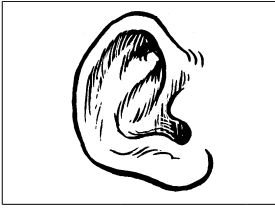
n o n o	n e n e a n a n ä a	
no- no	ne- ne- a	na- nä- a
nono	nenea	nanäa

Ana nanäa – Ana nenea

Tameedäda töjanaquenñe caato cönwanno soto, odocoja'como, tadönñamo, nacwancomo mmaja. Cöjanadöcomo na etaatojooje, määdañe'da cöweiya'comjäcä äntunanöjai caato, aneetada jeiñemma caato yaawä, yääje yeijäcätujunnato määda cöjanadöcomo, cäjöcomo jäcä yeichö cö'watäneichomo.

-
1. ¿Ecammajä'cä aqueene cödööneichomo määda cöjanadöcomo?
 2. ¿Änä'camo mmaja töjanaqueiñe naichodea?

J j

jana

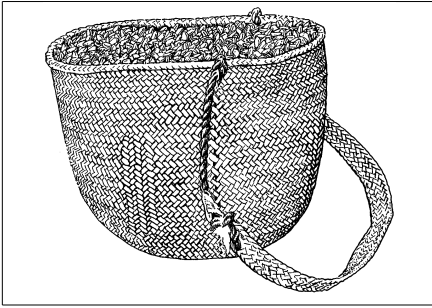
jana	j
ja - na	ja
ja	ja - na
j	jana

e	n	ä
j	o	N
ö	J	a

jee	jo	nö
ja	jöi	jä
nä	jaa	na

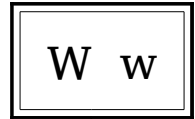
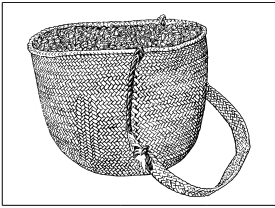
j a n a	j a a j	a j o n ö
ja- na	jaa- ja	jo- nö
j ana	jaaja	jonö

Jaaja jonö

Cönwanno cönnödocomojana edä wöwa cöweetadacwajotocomoje mmaja, cödheede ijummatoojoje, ä'dajä aca cöttädawäiñe wöwa caadäato yeichöje, töca'emöje töwöna wodinñamo nöcaajödöcomooje, yääje yeijäcä owoowanoma'se aweiya jäcä owanomajaima töcaajödö jäcä, tujunnato mmaja määdä dea cöweichöcoomo aca yeichö.

-
1. ¿Ane'cämö tödötöjooje wöwa töweiye nai?
 2. ¿Aquene wöwa töcajödö töweiye nai?

wöwa

wöwa	w
wö - wa	wö
wö	wö - wa
w	wöwa

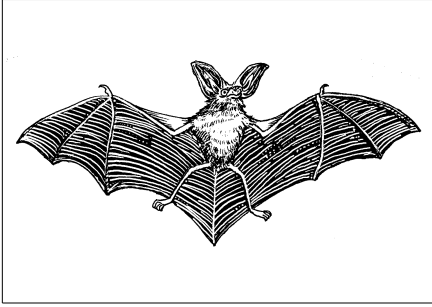
w	a	e
ö	u	J
j	W	i

ju	wo	jö
wa	jä	wö
wu	ja	jo

w ö w a w a j u
wö- wa wa- j u
wöwa waj u

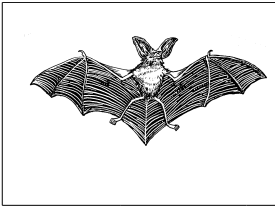
w ö w ö
wö - wö
wöwö

Waju wajoa

Dede ñäädä tadinñato coijai töwö
yäämannäjödö a'no mmana yaadö aca töwö na.
Jenaadä dede soto cömjajoicho dhaquiyöcomo
tusuuma tooni jaatadä, acämma
cönäawanacaicho yaawä mudeeshi'chä. Äcuude
tönwannodaaja cönoojo'töichodea, dede jadäiñe
cöneewänä'töicho numa acä nunäto'cwacä
cudataque töjä mädäaje jo'wadootoje dede
cönaatameicho.

-
1. ¿Ane'cämö cönnöicho ñanno dede?
 2. ¿Aqueñe ñanno mudeshi'chö cönä'jato?

D d

dede

dede

d

de - de

de

de

de - de

d

dede

J	o	e
u	a	j
D	i	d

de	ju'	do
jä	ju	di
da	do	de

d e d e

d a j u

d o d o

de - de

da - j u

do - do

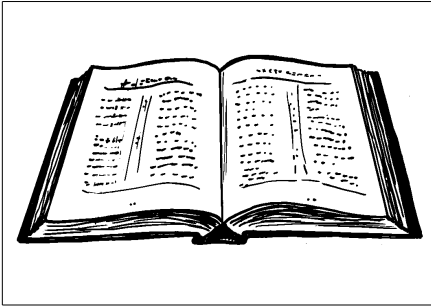
dede

daj u

dodo

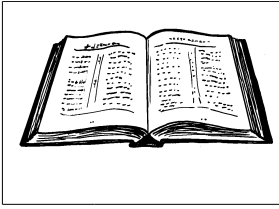
Dodo ju'jä

Jajeeda

Cönwanno coowanomato imennädöjää
a'de'tädö mmaja jajeeda jää, adha'deucwe
adoojo'se aweiya'jää jajeeda jää imennäjaima
adha'deddu, jajeeda iyä tujunnato
woowanomatooyo mmaja, a'de'täse aweiyajää
jajeeda imennajä ujijaima, a'de'täjaima yaawä.

-
1. ¿Ane'cämö tödöotoyo jajeeda töweiye nai?
 2. ¿Aquene eduuwa owanomajai mmanä
amääda ane'cämö que?

Cätöta'täiye

jajeeda

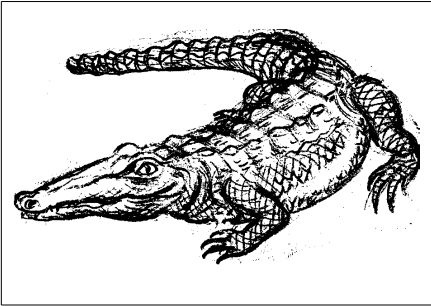
jajeeda	j
ja - jee - da	ja
ja	ja - jee - da
j	jajeeda

ö	J	e
j	u	d
a	n	o

nö	da	joo
jee	nu	nä
dö	du	ja

j a j e e d a n u d u j o o n ö d ö
 ja-jee-da nu-du joo-nö-dö
 jajeeda nu du joonödö

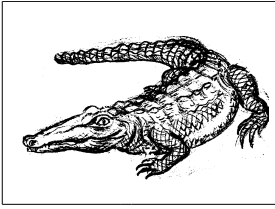
Joonö jajeedai

Dinñacu'cwawä jooje yadiiwi naato,
cunu'cwawä mmaja cöjaatadöcomo dö'tä, jooje
tönwanno adai'jocomo shiminñacomo'cä töweiye
mmaja, yeijodaawä töweiye tönwanno
weneeneto coijai, tönwanno
yääwashichädöcomo.

¿Äichännawä tönwanno yäänejoodöcomo?

¿Äsha waddiwi weichöcoomo, odhoowano
töweiye nai?

Y y

yadiiwi

yadiiwi

y

ya - dii - wi

ya

ya

ya - dii - wi

y

yadiiwi

y	e	ö
i	a	o
Y	ä	i

ye'	dii	yö
jäi	ye	ya
wo	jä	wi

y a d i i w i

y e ' j ä

y a w o

ya- dii -wi

ye' - j ä

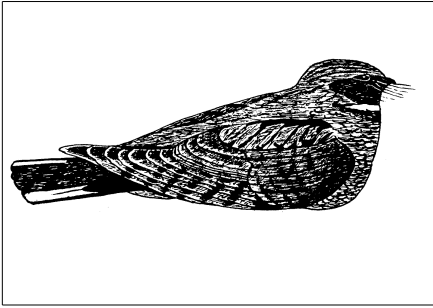
ya- wo

yadi i wi

ye' j ä

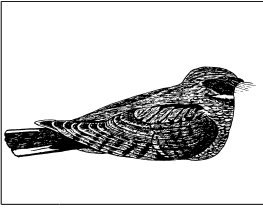
yawo

yadiiwi je'jäi

Tawaadu cönwanno que'tato tonoodo coijaicho, woi aca töwö yeichö jomjatäcä do'taca mmaja coijai töwö yeichö, a'no mmane töwö wäädetanäje töwö na.

-
1. ¿Aquene tawaadu weichö töweiye nai?
 2. ¿Odhowanäcä tawaadu weichö yeiya'jäcä ecammajäcä?

T t

tawaadu

tawaadu

t

ta - waa - du

ta

ta

ta - waa - du

t

tawaadu

T	a	n
u	d	o
t	i	w

ta	na	do
di	to	du
waa	tu	noo

t a w a a d u

t u d i

t u n a

ta- waa- d u

t u- di

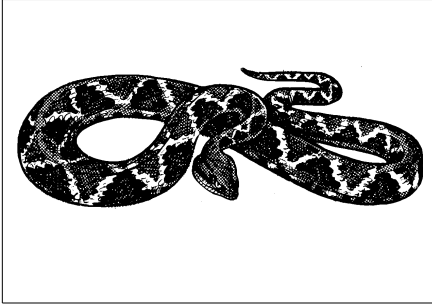
t u- na

tawaadu

t udi

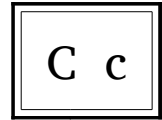
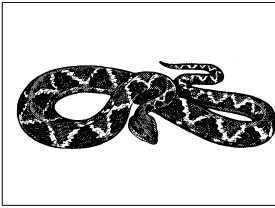
t una

Tuna wadua

Cönnoto ñäädä äcääyu weichö judumeiche töwö aneeja mmane camaada'jena määdhä äcääyu weichöna yaawä tönonñe tö'modawaicheyeijäcä adheca'jäcä ämajaima yaawä aneejöchötä'da aweiya'jäcä änee'da mmaja töwö naadea chuuta aca äwäämannäjödawä.

-
1. ¿Änääcömä weichö ñäädä cönnoto?
 2. ¿Änääcö äcääyu weichö mmaja odhoowano naichea?

cönnoto

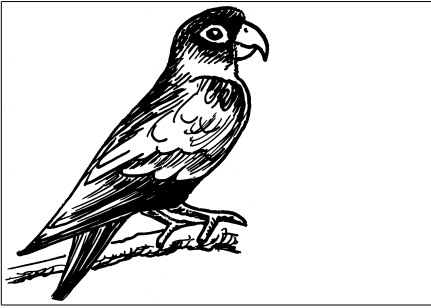
cönnoto	c
cön - no- to	cön
cön	cön - no - to
c	cönnoto

C	ö	d
n	a	u
t	o	c

cön	du	nu
no	ti	cu
do	to	cö

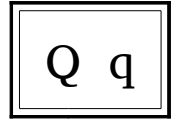
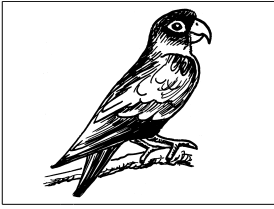
c ö n n o t o c u d u c ö t o
 cön- no- to cu- du cö- to
 cönnot o cudu cöt o

Duti cönnoto necai

Qui'quidi ñäädä cudeewa nöngato
she'cä'cäne yaawä cuwai ejä aca tönwanno
yennacadöcomo inñatajeiñe tönwanno äcöönöje
inñejenca'jäcä äwwä, töwäamu'ca töwö yeichö
äwwä ajäiya'jäcä töwaacö'je ennuemje yeichö
ajäiya jäcä äwwä.

-
1. ¿Aquene yeijäcä cudeewa nöng'e da qui'quidi töweiye nai?
 2. ¿Ane'cäämöje mmaja qui'quidi ashicha naichea?

qui'quidi

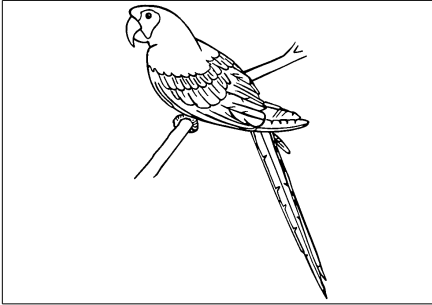
qui'quidi	q
qui' - qui - di	qui
qui	qui' - qui - di
q	qui'quidi

Q	u	ö
i	e	a
ä	q	d

qui	ja	que
ya	qui'	yö
cä	tö	di

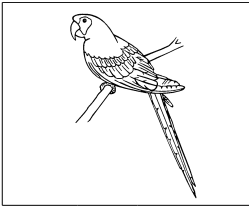
q u i ' q u i d i j a q u i y a t ö c ä q u e
 q u i ' - q u i - d i j a - q u i - y a t ö - c ä - q u e
 q u i ' q u i d i j a q u i y a t ö c ä q u e

Jaquiya töcäque

Juan coinñadä eseenönge cöntäjäacä chuutaca aduwawä caduai cönwoicho tonoi cönäänejei yaawä. Maama cö'nanäi yaawä, coijaichodaadä ämäase tödööjone, adhe a'najäcä täije shuunu na yaawä.

-
1. ¿Äsha Juan cöneiyacä coinñadö?
 2. ¿Aquene mmaja caduai anäjai mannea?

Cätöta'täiye

caduai

caduai	c
ca - du ai	ca
ca	ca - duai
c	caduai

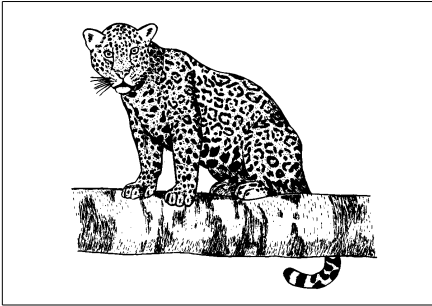

C	i	D
u	a	o
d	c	ä

di	cä	ca
cö	do	dä
cu	de	du

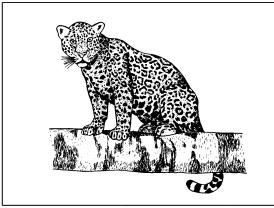
c a d u a i c u d i d i c u d u
ca- duai cu- di - di cu- du
caduai cudi di cudu

Caduai ne'a - Cudidi wo'täi

Mado ñäädä odoocojato chutacano cönwanno mado quiñontato tõiñoinñe yeijäcä, äjääcäjeene chuutaca aweiyajäcä tõiñoinñe na yaawä, mado tõiñoinña na taduije yeiyejäcä töjoona'da ahdajäijainña yadaaquene taduijeda töweichawä äyöädö'da töwö na tösaade mmaja töwö nadea cönöngenñe mmaja.

-
1. ¿Aqueneto ñäädä mado taduije töweichawä?
 2. ¿Ane'que'nei tõiñoinñe cöwäiñe nai?

M m

mado

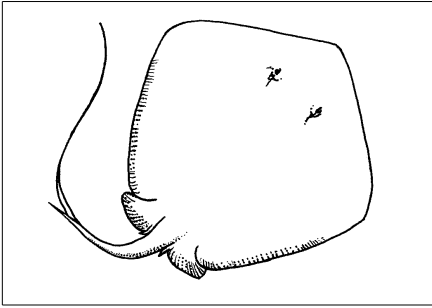
mado	a
ma - do	ma
ma	ma - do
m	mado

m	a	j
i	d	ö
ä	M	o

jäi	maa	de
do	cä	mä
ma	di	na

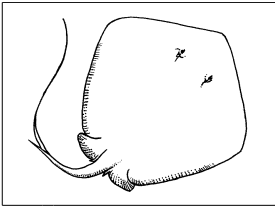
m a d o m a a m a m ä j ä i
 ma- do maa - ma mä- j äi
 mad o maama mä j äi

Maama mäjäi

Ñaamadu äjä'duajäcä numa
imjä'du'jödö ye'numjaiña toni
anoototo'cwacä, nacwa töwö yeichö
she'waca sa'dada jato cä de'wä,
chäadhacöödö na yaawä äjije tä'muduaca
se'ne weiña ejichöi, canaamä ejichö
mmaja.

-
1. ¿Ä'wasa'cä numa yeichö ñamaadu nijä'dujädö töweiyenai?
 2. ¿Äshono mmaja odhoowano naichea ñaamadu nöngato?

Ñ ñ

ñaamadu

ñaamadu

ñ

ña - ma - du

ña

ña

ña - ma - du

ñ

ñaamadu

a	u	ñ
d	ö	m
Ñ	i	ä

ña	ño	dä
du	ma	di
ñä	nä	ñu

ñ a a m a d u ñ u d u ñ ä ä d ä

ña - ma - du

ñu - du

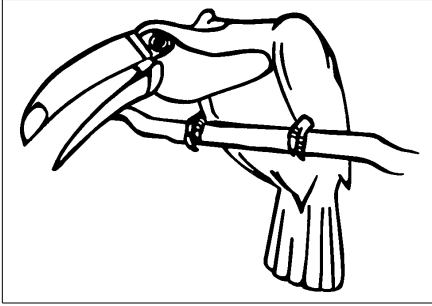
ñä - dä

ñaama du

ñudu

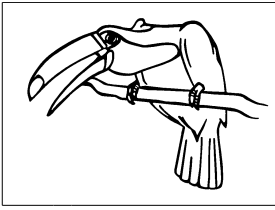
ñädä

Ñaamadu ñädä

Shajooco ñäädä tadöiñemö, conoojo weejödö owaajo töwö yeetömödö yonña'jeje mmaja, conoojo amoije mmaja töwö äcönöje mmaja töwö ashicha naadea inñe'döcä inñajenca'jäcä äwwä.

-
1. ¿Ane'cämö amoije shajooco wetöömödö töweiye nai?
 2. ¿Aquene mmaja shajooco jo'tö töweiye naichea?

SH sh

shajooco

shajooco

sh

sha - joo - co

sha

sha

sha - joo - co

sh

shajooco

SH	o	c
a	j	u
i	u	sh

cu	joo	sha
jai	shu	na
shi	co	du

sh a j o o c o s h i i s h u c u n a

sha-joo-co

shii

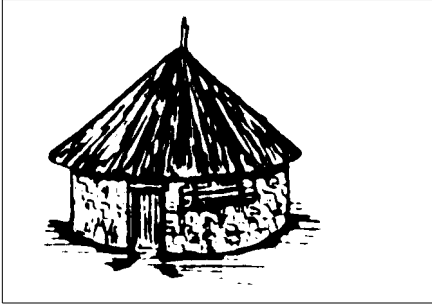
shu-cu-na

shajoooco

shii

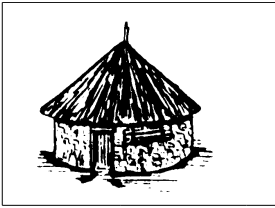
shucuna

Shajooco shucuna

Ättä na de'kunacomo maichomojena ättä amäädöna yaawä numa, awa'dene amäädawä nätujiya anno'tojo yää'jeje imu'duducomo nata'cä'a yaawä, mädääje jo'wadootoje nätujiya yaadadöcomo mmaja, joojemma yaawä mädääje äwäcadö jonane mädäa. Ättä eduuwa nadö tödöötojojena soto wä'döto'comoje aneiñajacomo we'acomo.

-
1. ¿Aquene ättä amäädö töweiye nai?
 2. ¿Ane'cämö tödöötojoje ättä nai eduuwa?

TT tt

ättä

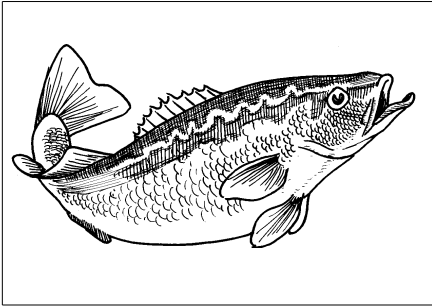
ättä	tt
ä - ttä	ttä
ttä	ä - ttä
tt	ättä

t	i	u
ä	a	T
e	ö	o

tti	ttä	ti
tö	to	tto
tä	tu	ttö

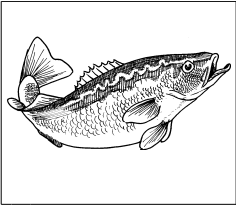
ä t t ä t ä t t ö ä t t i
 ä - t t ä t ä - t t ö ä - t t i
 ä t t ä t ä t t ö ä t t i

Ättä tättö – ätti tättö

Joojemma nacwano naato adai'jocomo töweiye mmaja shiminñacomo jona tödöene. Wiyu ñäädä nacwano tameedädä nacwanatodö, nönö'catodö mmaja nacwancomoje naato. Chuuta töweiye nadea nacwano, odocojato töweiye nadea nacwano, tameedä yeichöwa'cä.

-
1. ¿Aquene'como nacwancomoje que'tato?
 2. ¿Ane'cämö mmaja töneene mannea na'cwa?

CW cw

nacwano

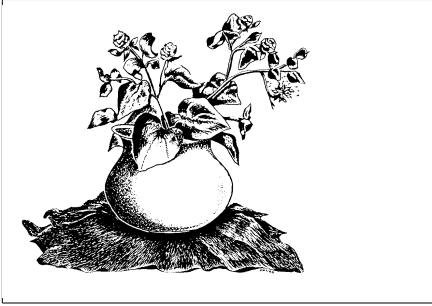
nacwano	cw
a ⁿ a - cwa - no	cwa
cwa	na - cwa - no
cwa	nacwano

a	ö	c
cw	e	ä
o	n	CW

na	co	wa
ca	cwa	nu
na'	cö	no

n a c w a n o c a c w a n a ' c w a
 na- c wa- no ca- c wa na' - c wa
 nacwano cacwa na' cwa

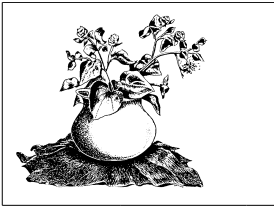
Na'cwa nacwano na

Natöje nätä'ta ñaatötajä, tameemö
tamemjönö mmaja, natö töweiye naadea
yaawä to'quemö tu'dacaje chäätö
tängemöje töwö toque'möje mmaja,
ä'daajä aca ñaatö'täjaima ämmai dö'tä
jeinñemma.

1. ¿Ane'cäämö iyä natö?

¿Ane'cäämö odhowano naichea notö
odhoowano?

Cätöta'täiye

natö

natö	n
na - tö	na
na	na - tö
n	natö

a	d	N
t	ö	u
ä	n	i

tö	cu	nu'
cä	na	ca
cai	ti	däi

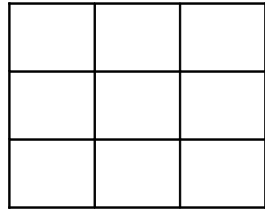
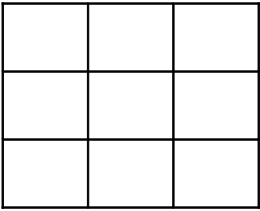
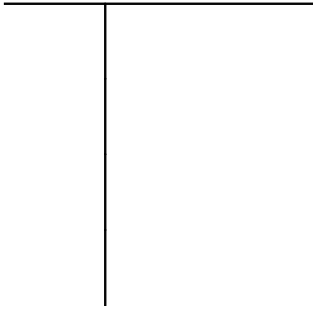
n a t ö n u ' c a i n a d ä i
na- t ö nu' - cai na- däi
nat ö nu' cai nadäi

Natö nu'cai – Natö nadäi

a

2

3

4

5

6

7